

Список літератури

1. Дьомін А.І. Психолого-фізіологічні основи активізації навчання / Лузан П.Г., Дьомін А.І., Рябець В.І. Формування активності студентів у навчанні. – Київ: Вища школа, 1998. – с. 59-95
2. Макаренко А.С. Про виховання. – К.: Радянська школа, 1978. – 344 с.
3. Обуховський К. Психология влечения человека. – М., 1972.
4. Психологія: Підручник /За ред. Ю.Л.Трофімова. – К.: Либідь, 1999. – 558 с.
5. Словарь иностранных слов. Под ред.Лехина И.В. и Петрова Ф.Н. – М. : Изд. Иностранных и национальных словарей, 1954. – 856с.
6. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. – К.: Радянська школа, 1977. – т.3. – С.175-176.

The article presents the results of the psychological-pedagogical researches on the basis of which reveal the dependence of the quality of training in a higher educational institution of the internal energy resource personality of a student. It is determined that an average of seventy percent of the students have a lack of internal energy resource for mastering knowledge at a high quality level. Set the trend direction personal attitude to the educational work of students with excess internal energy and the students who have the short life of this energy. Identified channels and factors of forming of students ' intellectual stamina. Outlines the stages of formation of the intellectual stamina in the learning process starting from secondary school to University educational institution. These reserves acceleration neutralization of asthenic motives negative modality on the first (the most difficult) stage of formation of the intellectual stamina. It is established, that the best results of educational activity of students reach those teachers who enter teaching methods and technologies taking into account the factors of formation of the intellectual stamina students at boot students ' self-study work.

Nnovative educational technologies, asthenic motives negative modality, intellectual stamina, educational work

УДК 378.147:355.233

ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКІВ ФОРМ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

***С.М. Жембровский, кандидат педагогічних наук
НУОУ ім. Івана Черняхівського***

У статті проведено аналіз сучасного стану рівня методичної підготовленості військовослужбовців як показника якості функціонування

системи підготовки керівників фізичної підготовки в Збройних Силах України та визначені основні напрями її оптимізації.

Керівники, фізична підготовка, методична підготовка, збройні сили.

Постановка проблеми в загальному вигляді. На сучасному етапі реформування Збройних Сил України відбуваються кардинальні зміни їх організаційно-штатної структури, здійснюється модернізація існуючих і закупівля нових зразків озброєння та військової техніки, удосконалюються системи управління, всебічного забезпечення, бойового навчання військ (сил). Перетворення, що відбуваються, обумовлюють необхідність корекції як всієї існуючої системи фізичної підготовки, так і її організаційно-методичної основи. Ця робота потребує ґрунтовного наукового аналізу сучасного стану окремих складових системи фізичної підготовки у взаємозв'язку з перспективами розвитку системи бойового навчання військ, вивчення досвіду армій іноземних держав тощо.

Актуальність теми дослідження посилює і практична площина означеної проблеми. Оптимізація організаційно-штатної структури призводить до зменшення кількості штатних посад фахівців фізичної підготовки, що поряд з переходом на систему індивідуальної підготовки (яка передбачає збільшення частки самостійних фізичних тренувань у процесі фізичного самовдосконалення військовослужбовця) викликає необхідність оптимізації системи підготовки керівників фізичної підготовки, спрямованої на підвищення рівня теоретичних знань та методичних умінь з її організації та проведення (для командирів всіх ланок управління) та індивідуальних фізичних тренувань (для всіх військовослужбовців).

Робота виконана відповідно до плану НДР Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблемам підвищення рівня методичної підготовленості різних категорій військовослужбовців на етапах професійного становлення завжди приділялась значна увага науковців. Так, С. Глазуновим, С. Жембровським, С. Романчуком, С. Номеровським, Ю.Фіногеновим проведені дослідження стану методичної підготовленості курсантів та слухачів ВВНЗ, відповідності її рівня сучасним вимогам, О. Ольховим розроблені рекомендації щодо підвищення рівня методичної підготовленості майбутніх офіцерів в умовах модульно-рейтингового навчання. Вивченню досвіду різних аспектів підготовки керівників фізичної підготовки в арміях провідних держав світу та цивільних ВНЗ присвячені роботи Ю. Бородина, С. Козіброцького, С. Номеровського, І. Сулим-Карліра та інших. Хоча, науковцями розглядалися окремі складові системи підготовки керівників, але цього вочевидь не достатньо, у зв'язку зі зміною структури та змісту процесу бойової підготовки, новими підходами до використання методів, прийомів, засобів підготовки військ.

Аналіз наукової літератури виявив незначну кількість робіт, спрямованих на комплексне дослідження вимог до системи підготовки керівників

фізичної підготовки в умовах реалій сучасного реформування Збройних Сил України та визначенні напрямів її оптимізації.

Мета дослідження – полягає в аналізі сучасного стану та визначенні напрямів оптимізації системи підготовки керівників форм фізичної підготовки Збройних Сил України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз керівних документів з фізичної підготовки виявив, що основними складовими системи підготовки керівників форм фізичної підготовки є процес набуття теоретичних знань та методичних умінь з питань організації та проведення навчальних занять, ранкової фізичної зарядки, спортивно-масової роботи, фізичних тренувань в процесі навчально-бойової діяльності, індивідуальних фізичних тренувань та здійснюється на всіх етапах проходження службі (навчання у ВВНЗ та в процесі індивідуальної підготовки) у вигляді проведення лекцій, семінарів, навчально-методичних, інструкторсько-методичних, показових занять, самостійної роботи [4].

Подібні погляди та підходи науковців в організації процесу підвищення рівня методичної підготовленості існують і в загальнодержавній системі фізичного виховання. Зокрема встановлено, що на відміну від системи підготовки військовослужбовців (де для командного складу передбачені заходи організації та проведення форм фізичної підготовки), основу методичної підготовленості населення повинні складати знання та навички з організації самостійних фізичних тренувань. Так, характерною рисою моделі системи самостійної роботи з фізичного виховання Т. Андріанов вбачає необхідність розділення самостійних теоретичних і практичних занять із фізичного самовдосконалення. Науковець вважає, що метою таких занять мають бути накопичення теоретичних основ методики фізичного виховання і практичних навичок, перехід від інформаційно-пояснювальних технологій фізичної культури до діяльнісно-розвиваючих на основі принципів вікового особистісно орієнтованого навчання.

Дослідження Л. Безуглої, Ю. Суббот, О. Шалара та інших свідчать про низький рівень теоретичних знань та методичних умінь студентів з фізичної культури. Науковці наголошують, що для підвищення ефективності самостійних занять з фізичного вдосконалення необхідні теоретичні знання про систему, засоби, методи фізичного виховання, техніку виконання фізичних вправ, методику розвитку фізичних якостей, регулювання фізичного навантаження, засобів та методів контролю та самоконтролю.

Закордонний досвід свідчить про значну увагу яка приділяється питанням набуття знань, формувань навичок та звички до самостійних занять. Наприклад, у ВНЗ Китаю поряд із розвитком фізичних якостей та засвоєнням фізичних вправ значну увагу приділяють набуттю знань та навичок самостійних занять (опануванню методів і формам їх проведення, планування, самоконтролю). Кожен випускник повинен у певному обсязі набути спеціальних знань, організаційно-методичних умінь та навичок із фізкультурно-спортивної роботи з населенням [1].

При підготовці офіцерів різних країн світу методичній підготовленості з питань фізичної підготовки також приділяється значна увага. Визначе-

но, що спільною рисою в системі підготовки військовослужбовців є здійснення методичної підготовки, достатньої для грамотної організації та проведення процесу фізичного вдосконалення як власного, так і підпорядкованого особового складу. Крім обов'язкового набуття знань та навичок з організації фізичної підготовки в підпорядкованих підрозділах, гардемари́ни повинні опанувати навички самостійної діяльності. Зокрема, на третьому курсі ВВНЗ США оцінюються фундаментальні знання і практичні навички (вміння) щодо використання вільного від виконання службових обов'язків часу з метою зміцнення здоров'я та фізичного тренування [5].

Крім того, майже у всіх провідних країнах світу існує розгалужена система підготовки штатних та позаштатних фахівців фізичної підготовки, яка існує у системі перепідготовки та підвищення кваліфікації. Наприклад, спортивна школа бундесверу щорічно готує за різними напрямками підготовки близько 3 тис. позаштатних спеціалістів, які компенсують відсутність штатних фахівців. Слід зазначити, що в Збройних Силах України подібної системи не існує (крім підготовки штатних фахівців).

Зважаючи на закордонний досвід організації бойової підготовки, сучасні зміни в застосуванні форм фізичної підготовки на етапах бойового навчання (базовий, підтримуючий, інтенсивний) в Збройних Силах України стає зрозумілим, що спостерігається тенденція до збільшення частки самостійних форм фізичної підготовки у порівнянні з організованими. Крім умінь організації індивідуальних фізичних тренувань на командирів покладаються нові завдань (які раніш не вивчалися), пов'язані з самостійним визначенням відповідності рівня фізичної підготовленості підлеглих, підпорядкованих підрозділів виконанню визначених навчально-бойових завдань, постановку завдань та практичну реалізацію шляхів вирішення проблемних питань фізичного вдосконалення підлеглих, з метою своєчасного досягнення визначених стандартів підготовки. Безперечно, вирішення подібного роду завдань потребує, крім прояву ініціативи та творчості, фундаментальних теоретичних знань з питань впливу фізичної підготовленості на бойові спроможності військовослужбовців та підрозділів при виконанні різноманітних завдань службово-бойової діяльності, фізіологічних особливостей функціонування систем організму під впливом фізичних навантажень в різних кліматично-географічних умовах, часу доби тощо, а відповідно і засобів психолого-педагогічного впливу.

Вітчизняні науковці, які займалися дослідженнями сучасного стану методичної підготовленості різних категорій військовослужбовців відмічають, що незважаючи на загальне її позитивне оцінювання за результатами державних екзаменів (ВВНЗ), випускних екзаменах (у навчальних центрах) її рівень не відображає реального ступеню готовності керівників до проведення форм фізичної підготовки та організації індивідуальних фізичних тренувань [6].

Так, дослідженнями О. Ольхового встановлено, що основними недоліками наявної системи підготовки керівників із фізичної підготовки є такі: відсутність урахування вхідного рівня підготовленості тих, хто навчається; відсутність диференціації навчального матеріалу залежно від за-

вдань службово-бойової діяльності, змісту й умінь для їх реалізації; недостатня ефективність методики й організації самостійного навчання; відсутність оцінки рівня засвоєння програми підготовки на основі обліку особливостей етапів навчання [7].

С. Номеровський визначає ряд проблемних питань стосовно методичної підготовленості курсантів ВВНЗ, а саме: недостатній вхідний рівень теоретичних знань, методичних умінь з фізичного виховання кандидатів до вступу у ВВНЗ; невідповідність високих вимог до рівня методичної підготовленості курсантів з реаліями здійснення навчально-виховного процесу, які пов'язані з обмеженим часом на фізичну підготовку; штучна спрощеність та недосконалість методичного забезпечення; відсутність завдань з фізичної підготовки для курсантів на період військових стажувань, корабельник практик; міждисциплінарна та міжкафедральна неузгодженість питань методичної підготовки [6].

Опитування офіцерів-слухачів оперативно-тактичного рівня підготовки, проведені С. Глазуновим, С. Жембровським [2; 3] дало змогу встановити, що рівень методичної підготовленості цієї категорії військовослужбовців, до прибуття на навчання через відсутність необхідних знань та навичок є недостатнім. Порівняльний аналіз результатів тестового опитування слухачів та курсантів, який подано у таблиці, дав можливість зробити висновок про відсутність цілеспрямованої роботи з підвищення рівня методичної підготовленості офіцерів при виконанні завдань індивідуальної підготовки під час проходження служби у військових частинах [3; 6].

Результати тестового опитування курсантів та слухачів щодо визначення рівня методичної підготовленості з питань організації фізичної підготовки

Рівень знань та умінь	Курсанти тактичного рівня підготовки, у %	Слухачі оперативно-тактичного рівня підготовки, у %
Теоретичні знання		
Початковий	27,8	58,2
Недостатній	33,1	36,6
Достатній	39,1	5,5
Методичні уміння		
Початковий	13,3	16,1
Недостатній	70,1	60,9
Достатній	16,6	23,0

Крім того, відносно рівномірний розподіл показників методичних умінь у порівнювальних групах, поряд зі статистично значущими розходженнями показників теоретичних знань свідчить про достатньо ефективну систему формування методичних умінь курсантів ВВНЗ та застарілість теоретичних знань офіцерів, недосконалість роботи щодо необхідності постійного їх оновлення (як під час навчання, так і в ході проходження служби).

Встановлено, що лише 45,7% курсантів-випускників та 49,8% офіцерів-слухачів ВВНЗ спроможні організувати та проводити самостійні

заняття з фізичної підготовки, що свідчить про стабільність цього показника та необхідність посилення педагогічного впливу, спрямованого на здобуття теоретичних знань та методичних умінь з організації індивідуальних фізичних тренувань на тактичному рівні підготовки.

Нажаль, в спеціальній та науковій літературі результатів досліджень рівня методичної підготовленості військовослужбовців військової служби за контрактом виявлено не було. Але на основі результатів досліджень С. Номеровського [6], щодо рівня знань та умінь кандидатів до вступу ВВНЗ (з урахуванням того, що контингент абітурієнтів підлягав попередньому відбору), існуючих проблем фізичного виховання у навчальних закладах I та II рівнів акредитації (більшість військовослужбовців військової служби за контрактом має саме таку освіту) ми можемо передбачити наявність певних проблем з організацією індивідуальних фізичних тренувань цієї категорією військовослужбовців.

Таким чином стає зрозумілим, що існуюча система потребує оптимізації з урахуванням нових вимог до системи організації бойового навчання військ та повинна передбачити:

створення на базі Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації штатних та позаштатних начальників фізичної підготовки і спорту військових частин;

створення при видових ВВНЗ курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації штатних та позаштатних інструкторів зі спеціальної (чи військово-прикладної фізичної підготовки);

створення на базі об'єднаного навчального центру курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації штатних та позаштатних інструкторів з рукопашної підготовки;

проведення начальником фізичної підготовки та спорту (чи найбільш підготовленим офіцером) з всіма категоріями військовослужбовців у базовому та підтримуючому періодах навчання теоретичних та методичних занять з питань організації індивідуальних фізичних тренувань;

визначення у відомостях індивідуальної підготовки для всіх категорій військовослужбовців завдань, пов'язаних з вивченням теоретичних положень та набуттям методичних навичок організації індивідуальних фізичних тренувань.

Висновки. В результаті аналізу сучасного стану методичної підготовленості військовослужбовців, вимог системи бойового навчання військ визначено, що рівень теоретичних знань і методичних умінь, необхідних для організації бойової підготовки та проведення індивідуальних фізичних тренувань, є недостатнім, а існуюча система підготовки керівників фізичної підготовки є застарілою та потребує удосконалення. Визначено основні напрями підготовки керівників фізичної підготовки, пов'язані зі здатністю командирів (начальників) всіх ступенів самостійно організовувати та проводити фізичну підготовку у підпорядкованих підрозділах та спроможностями військовослужбовців організовувати та проводити свої індивідуальні фізичні тренування.

Перспективами подальших досліджень є розробка науково-обґрунтованих програм та методичних рекомендацій з практичного проведення заходів по підготовці керівників форм фізичної підготовки за визначеними напрямками її оптимізації.

Список літератури

1. Ван Сюе Мань. Физкультурное образование в Китае, как компонент массовой физической культуры / Ван Сюе Мань // Физическое воспитание студентов. – 2009. – № 1. – С. 6–8.

2. Глазунов С. І. Шляхи підвищення ефективності самостійних занять з фізичного вдосконалення військовослужбовців / С. І. Глазунов // Теорія та методика фізичного виховання. – 2009. – № 11. – С. 45–48.

3. Жембровський С. М. Шляхи вдосконалення системи підготовки керівників занять з фізичної підготовки з офіцерами органів управління / С. М. Жембровський // Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту – Вип. 13 : у 4-х т. – Львів, 2009. – Т. 4. – С. 68–74.

4. Настанова з фізичної підготовки у Збройних силах України (НФП–2009). – К. : МО України, 2009. – 231 с.

5. Номеровський С. В. Аналіз організації навчально-виховного процесу з фізичної підготовки у вищих військово-морських навчальних закладах армій провідних держав світу (на прикладі академії ВМС США) / С. В. Номеровський // Фізична підготовка військовослужбовців в умовах реформування Збройних Сил України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : матер. наук.-практич. конф. (Київ, 29 листоп. 2012 р.) / за заг. ред. Фіногенова Ю.С. – К. : НУОУ, 2012. – С. 69–78.

6. Номеровський С. В. Проблемні питання сучасного стану методичної підготовки курсантів військово-морських навчальних закладів під час вивчення навчальної дисципліни «Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт» / С. В. Номеровський // Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки військовослужбовців : матер. всеармійської наук.-метод. конф. (Київ, 24 листоп. 2011 р.) / за заг. ред. Фіногенова Ю.С. – К. : НУОУ, 2011. – С. 137–145.

7. Ольховий О. М. Модульно-рейтингова система підготовки офіцерів-керівників занять з фізичної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / О. М. Ольховий. – Львів, 2005. – 20 с.

В статье проведен анализ современного состояния уровня методической подготовленности военнослужащих как показателя качества функционирования системы подготовки руководителей физической подготовки в Вооруженных Силах Украины и определены направления ее оптимизации.

Руководители, физическая подготовка, методическая подготовка, вооруженные силы.

The results of the analysis of the current state of methodical preparation military-man Armed Forces of Ukraine defined that the level of theoretical knowledge and methodical skills necessary for the organization of training and individual physical training is inadequate, and the current system of training of

managers of physical training is outdated and needs improvement. The defined basic areas of preparation of managers of physical training related to the ability of commanders at all levels to independently organize and conduct physical training in the subordinate units and personnel to organize and conduct individual physical training.

Managers, physical training, methodical preparation, the armed forces.

УДК 78.147.001.76:658.8-051

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАРКЕТОЛОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

Л.М. Жуковська, асистент

У статті проводиться аналіз особливостей професійного спілкування майбутніх маркетологів. Обґрунтовано необхідність використання інноваційних технологій у навчанні майбутніх фахівців діловій комунікації. Здійснена характеристика особистісних, професійних властивостей, спеціальних знань, умінь і здібностей, що визначають успішність професійної діяльності фахівця з маркетингу. З'ясовується вплив практичних занять з професійно орієнтованих, спеціальних та гуманітарних навчальних дисциплін на формування комунікативних вербальних професійних умінь студентів. Формування умінь і навичок ділового спілкування у студентів ВНЗ розглядається як складова частина їхньої професійної підготовки.

Інноваційні технології, комунікативні уміння, професійне спілкування, маркетолог.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Перед сучасною педагогічною наукою і практикою у сфері професійної освіти стоїть складне завдання підготовки фахівців до успішної професійної самореалізації в нових умовах ринку праці.

З розвитком економіки під впливом численних внутрішніх та зовнішніх чинників ринком визначаються різні пріоритети кваліфікації фахівця з маркетингу. Відчуваються зміни потреб у професійній освіті. Якщо раніше підприємці цікавилися базовими поняттями маркетингу, то сьогодні їх цікавлять більш складні завдання, що вимагає більш творчого та наукового підходу до розв'язання проблем маркетингового характеру [4].

Зміни в соціально-економічній сфері зумовлюють необхідність розробки та впровадження нових підходів до вдосконалення навчального процесу. Кожен викладач повинен, насамперед, розглядати методологію